

**Чернігівська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка
Борзнянська централізована бібліотечна система Заблівщинська бібліотека-філіал**

ПОЕТ-РОМАНТИК З БОРЗНЯНЩИНИ (В. М. ЗАБІЛА)

Бібліографічний покажчик

Чернігів - 2001

Складачі: І.Я. Каганова, Л.П. Максименко
Відп. за вип. П.В. Грищенко
Комп'ютерний набір: І.Я. Каганова

Ризограф ОУНБ ім. В.Г.Короленка
Тираж 150 прим.

ПЕРЕДМОВА

Віктор Миколайович Забіла народився 1808 року на хуторі Кукуріківщина під Борзною в сім'ї дрібного поміщика. Навчання розпочав у Московській губернській гімназії, пізніше навчався в Ніжинській гімназії вищих наук.

У 1825 році, не закінчивши навчання, Забіла вступив на військову службу до Київського драгунського полку, де вже 16 липня 1828 року отримав чин корнета, а у 1831 році – дозвіл провести Різдвяну відпустку вдома. Саме в цей час його поетичну душу причарувала донька сусіднього поміщика Любов Михайлівна Білозерська. Дівчині теж сподобався красень-гусар. От як їх в ті роки описує сестра Люби, письменниця Ганна Барвінок: „Це була дуже гарна і щаслива пара. Молодому було 25. Він був парубок стрункий, великі карі очі, трохи кучерявий густий гарний чуб. Вдачі він був добродушною, сердечною дуже веселою”. Та не судилося їм бути разом. Любин батько знайшов для дочки більш вигідну партію, силоміць віддавши її за багатого поміщика Боголюбцева. Так під впливом пережитого з'явилися в Забіли сумні рядки:

Сонце зійде – я нуджуся,
І заходить – плачу:
Котру люблю дівчиноньку,
Тієї не бачу...

У 1834 році В. Забіла виходить у відставку і оселяється на своєму хуторі Кукуріківщина. Працює начальником Борзнянської поштової станції. Пише вірші.

Майже вся поезія Віктора Забіли суб'єктивна за змістом – автобіографічна. Як зауважив один із дослідників його творчості, "... в історії літератури нема іншого такого письменника, який би всю літературну працю спрямовував на ілюстрацію особистого життя".

Перші літературні спроби поета були надруковані в альманасі "Ластівка" (1841), після чого Забіла став досить відомим в Україні. Найкращі його вірші – про кохання. В них відчувається багато щирого, безпосереднього, вони вражають серце, викликають у душі якийсь особливий, відповідний до їх змісту настрій.

Хутір Забіли розташований за кілька десятків кілометрів від Качанівки, де Віктор Миколайович завжди був бажаним гостем.

Особливо щедрим на події для Забіли стало літо 1838 року, коли в господі Тарновських він зустрів великого Глінку. Тоді композитор поклав на музику два поетових твори – „Гуде вітер вельми в полі” та „Не щебечи, соловейку”, які набули згодом всенародного визнання. Саме тут, в Качанівці, В.І. Штернберг написав портрет Забіли, який зберігся до нашого часу.

Великий вплив на творчість В. Забіли мав Т.Г. Шевченко. Заочне знайомство між Забілою та Шевченком відбулося ще в 1842 році. Наслухавшись про Забілу в Петербурзі від Штернберга, Шевченко на відстані відчув неабияку симпатію до нього.

Згодом, відбулася й особиста зустріч між ними, зав'язалися дружні стосунки. Відомо, що в січні 1847 року Шевченко близько місяця гостював на хуторі Забіли, про що повідомляв у листі до М. Костомарова. Тоді ж Тарас Григорович намалював портрет господаря, який, на превеликий жаль, не зберігся. Відтворив Шевченко образ Забіли і в прозі, у повісті „Капитанша” під іменем Віктора Олександровича.

По смерті кобзаря, коли його тіло перевозили в Україну, до товариства приєднався й Забіла. Брав участь у перепохованні та впорядкуванні могили Т. Шевченка на Чернечій горі.

Найталановитішим та найздібнішим поетом з попередників Шевченка вважав В. Забілу І.Я. Франко.

Доля Забілиних творів складна і заплутана. Він мало друкувався, але ще за життя поета його вірші поширювались серед земляків у списках.

Останні роки життя В.М. Забіли минули в Борзні, де він знайшов свій вічний притулок. І хоча місце поховання поета давно вже стерлося з лиця землі, пісні його відгукуються в серцях нащадків дзвінким солов'їним співом.

Бібліографічний покажчик „Поет-романтик з Борзнянщини” має на меті систематизувати літературні джерела, які розкривають життя і творчість В.М. Забіли. Посібник продовжує серію покажчиків, присвячених письменникам Чернігівщини.

Він складається з двох розділів:

– Твори Віктора Забіли;

– Слово про поета.

Посібник має допоміжні покажчики: іменний (персоналії) та географічний.

Покажчик „Поет-романтик з Борзнянщини” може бути корисний літературознавцям, викладачам і студентам, краєзнавцям, бібліотечним і музейним працівникам.

Добір матеріалу закінчено 1.06.2001 р. Його опис здійснено у відповідності з ГОСТом 7.1.84 „Библиографическое описание документа”.

ТВОРИ В.М. ЗАБИЛИ

1. **Голуб;** Пісня („Поуз двір, де мила жила”); Повіяли вітри буйні // Ластівка: Альманах. – Пб., 1841. – С. 208-212, 221-222; 243-245.
2. **До батька;** „Не щербечи, соловейку...” // Черниг. губ. вѣдом. – 1857. – № 16.
3. **До Тараса;** Остап і чорт // Петров Н. Почерки истории украинской литературы XIX ст. – К., 1884. – С. 150-152.
4. „**Зовсім** світ перевернувся...” // Киев. Старина. – 1888. – № 4. – С. 16-18.
5. **Будяк** // Зоря. – 1891. – № 21. – С.416.
6. **Семенова** кобила // Зоря. – 1891. – № 22. – С. 437-438.
7. **Послання** до Шевченка // Зоря. – 1893. – № 5. – С. 103.
8. **Човник** // Зоря. – 1894. – № 18. – С.393.
9. [**До Шевченка**]: („За що ти лаєшся, Тарасе...”) // Киев. Старина. – 1900. – № 9. – С. 324-326.
10. **Твори.** – К., 1906. – 93 с.
11. **Співи** крізь сльози: Поезії / Передм. І. Франка. – Львів, 1906. – 44 с.
12. **Співи** крізь сльози: Соловейко; Вітер; Кохання; Думка до себе; До коня; Сорока; Осінній вітер; До невірної; По-московськи; Весілля // Літ.– наук. вісн. – Львов, 1906. – Т.33. – Кн. 3. – С. 407-415; 417-420.
13. **Туга** серця; Пугач; До милої; Думка; Сирота; В хугу; Розлука; Безщасний; Грицько й Маруся; На той світ до батька; До батька; Пісня Б. // Літ.-наук. вісн. – Львів, 1906. – Т.34. – Кн. 4. – С. 41-49.
14. „**Горілка**, люлька, оселедці...”; До сина; Пісня; При подарке матери колокольчика; Худоби маєте геть-геть чимало // Киев. старина. – 1906. – № 5-6. – С. 163-168; 176-177.
15. **Поезії** // Забіла В., Петренко М. Поезія. – К., 1960. – С. 51-132.
16. [**Поезії**] // Українські поети-романтики: Поет. твори. – К., 1987. – С. 251-285.
17. **Поезії** // Бандура О.М. Українська література: Хрестом. для 9-го кл. – К., 1995. – С. 322-326.

СЛОВО ПРО ПОЕТА

18. **Забіла** Виктор Николаевич (1808-1869) // БСЭ. – М., 1972. – Т. 9. – С. 262.
19. **Забіла** Віктор // Енцикл. Українознавства. – К., 1994. – Т. 3. – С. 703.
20. **Забіла** Віктор Миколайович // Укр. літ. енцикл. – К., 1990. – Т. 2. С. 221-222.
21. **Забіла** Віктор Миколайович // УРЕ. – К., 1979. – Т. 4. – С. 152.
22. **Забіла** Віктор Миколайович // УРЕ. – К., 1961. – Т. 5. – С. 110.
23. **Віктор** Забіла (1808-1869) // Історія української літератури: (Перші десятиріччя XIX ст.). – К., 1992. – С. 426-428.
24. **Анісов В.**, Серєда Е. Літопис життя і творчості Т.Г. Шевченка. – К.: Дніпро, 1976. – 392 с.

- С.41, 57, 65, 88: Дружні стосунки Т. Шевченка та В. Забіли.
25. **Бугаєвич І.** Співець кобзи Кобзаря // Ком. праця (Борзна). – 1989. – 23 лют.
26. **Вербенко В.** Співець рідного краю // Вісті Борзнянщини. – 1998. – 9 трав.
27. **Виктор** Николаевич Забила // Петров Н.И. Очерки истории украинской литературы XIX столетия. – К., 1884. – С. 149-154.
28. **Глинка М.И.** Автобиографические материалы // Глинка М.И. Литературное наследие. – Л., 1952. – Т. 1. – С. 61-302.
С. 186-189: Перебування В. Забіли у Качанівці у 1838 р.
29. **Глинка М.И.** Записки / Подгот. А.С. Розанов. – М.: Музыка, 1988. – 221 с.
С. 83: М. Глінка і В. Забіла.
30. **Гнатюк В.** До біографії В. Забіли // Літ.-наук. вісн. – Львів, 1906. – Т. 34. – Кн. 5. – С. 397-398.
31. **Горбач В.** Шевченко на весіллі // Ком. праця (Борзна). – 1989. – 8 берез.
Т. Шевченко та В. Забіла на весіллі П. Куліша та Г. Барвінок. С. Оленівка Борзнян. р-ну.
32. **Деко О.** До біографії Віктора Забіли // Рад. літературознавство. – 1969. – № 6. – С. 71-74.
33. **Деко О.** Пісні залишаються назавжди // Україна. – 1969. – № 47. – С. 14-15.
34. **Деко О.** Пісні крізь сльози // Дніпро. – 1981. – № 3. – С. 103-108.
Окремі розділи з біогр. повісті про В. Забілу.
35. **Деко О.** Солов'ї співають на світанні: Повість // Дека О. твори: В 4-х т. – К., 1997. – Т. 1. – С. 13-155.
36. **Деко О.** Солов'ї співають на світанні. – К.: Рад. письменник, 1988. – 262 с.
37. **Дикий О.** В його лірі не лише вірші // Ком. праця (Борзна). – 1969. – 25 груд.
38. **Дикий О.** Щирий друг Кобзаря // Ком. праця (Борзна). – 1965. – 30 груд.
39. **Дмитрієнко М.,** Томазов В. з генеалогії Пантелеймона Куліша // Укр. слово. – 1996. – 18 січ.; Вісті Борзнянщини. – 1998. – 13 черв.
В статті йдеться і про В.М. Забілу.
40. **Дудко В.** „Послухайте мою пісню...”: До 170-річчя від дня народження В.М. Забіли // Комс. гарт (Чернігів). – 1978. – 4 листоп.
41. **Дудко В.** Ще раз про поезію Забіли // Комс. гарт (Чернігів). – 1979. – 6 січ.
42. **Євстахевич В.** Поет-романтик з Борзнянщини // Ком. праця (Борзна). – 1982. – 10 лип.
43. **Жур П.** Дума про огонь: З хроніки життя і творчості Тараса Шевченка. – К.: Дніпро, 1985. – 433 с.
С. 35, 36, 328-332, 335-338, 392: В.М. Забіла.
44. **Залеснічко В.** Шевченко на Борзнянщині // Вісті Борзнянщини. – 1994. – 12 лют.
Т.Шевченко в гостях у В. Забіли.
45. **Зборівський Р.** Міцніють зв'язки літераторів: З ред. пошти // Ком. праця (Борзна). – 1983. – 22 груд.
Розповідь про те, як високо цінував І. Франко творчість В. Забіли.
46. **Зільберман Е.** Дорогі серцю сторінки: Книги наших земляків // Під прапором Леніна (Ніжин). – 1988. – 31 трав.
Рецензія на кн. О.Дека „Солов'ї співають на світанні”.
47. **Зінкевич А.** Тут жив поет: До 180-річчя з дня народження В.М. Забіли // Десн. правда. – 1988. – 6 верес.
48. **История** городов и сел Украинской ССР. Черниговская область. – К.: Главная ред. УСЭ, 1983. – 813 с.
С. 35-37, 317, 448: В.М. Забіла.
49. **История** міст і сіл Української РСР: Чернігівська область. – К.: Гол. ред. УРЕ, 1972. –

779 с.

С. 23, 24, 201, 425: В.М. Забіла.

50. **Історія** української літератури: У 2-х т. Т.1. Дожовт. літ. / Редкол.: І.О. Дзевєрін (гол.) та ін. – К.: Наук. Думка, 1987. – 629 с.

С. 163, 165, 203, 223, 227-229, 235, 236, 257, 267-270, 288: Про творчість В.М. Забіли.

51. **Кирилук Е.П.** Невідома збірка творів Віктора Забіла // Кирилук Е.П. Слово, віддане народові. – К., 1972. – С. 27-36; Літ. критика. – 1939. – № 12. – С. 77-84.

52. **Комаров М.** К биографии В.Н. Забилы // Киев. старина. – 1886. – № 9. – С. 171-176.

53. **Комар[ов] М.** Ненадруковані байки В.М. Забіли // Зоря. – 1891. – № 21. – С. 416.

54. **Кониський О.** Тарас Шевченко – Грушівський: Хроніка його життя. – К.: Дніпро, 1991. – 702 с.

С. 212, 219, 602: Дружба Т. Шевченка з В. Забілою.

55. **Кривко Я.** Поет В.М. Забіла // Ком. праця. – 1968. – 10 лют.

56. **Крижанівський С.** Віктор Забіла, поет і літературний герой // Київ. старовина. – 1993. – № 6. – С. 69-78.

57. **Кукуріківщина** // Чернігівщина: Енцикл. довідн. – К., 1990. – С. 381.

Відомості є про В.М. Забілу.

58. **Куліш П.** Твори: В 2-х т. – К., Дніпро, 1989. – Т. 2. – 586 с.

С. 480, 559-561, 572: Життя і творчість В.М. Забіли.

59. **Куліш П.** Вибрані твори. – К.: Дніпро, 1969. – 576 с.

С. 503, 554: Про поезію В.М. Забіли.

60. **Куліш П.** Листи до М.Д. Білозерського. – Львів– Нью-Йорк: Вид-во М.П. Коць, 1997. – 284 с.

С. 10, 18, 35, 37, 40, 48, 54, 55, 80, 81, 144, 153, 174: В.М. Забіла.

61. [**Куліш П.**] Некролог // Правда. – 1869. – № 48 (груд.). – С. 396.

На В.М. Забілу.

62. **Куліш П.** Хуторна поезія // Куліш П.О. Твори. – К., 1994. – Т. 1. – С. 359-412.

В збірці йдеться і про В.М. Забілу.

63. **Лиман О.** Нове про Віктора Забілу // Ком. праця (Борзна). – 1982. – 6 лют.

64. **Лукич В.** [Левицький В.] Віктор Забіла // Ватра: Літ. зб. – Стрий, 1887. – С. 208.

65. **Лукич В.** Забіла і его жартобливе „посланіє до Шевченка” // Зоря. – 1883. – 1 (13) марта. – С. 102-103.

66. **Любович Д.** Поет гіркого кохання // Я, ти, ми. – 1993. – № 4. – С. 5.

67. **Лященко А.** Т.Г. Шевченко і В.М. Забіла // Наук. зб. Ленінград. т-ва дослідників укр. іст., письменства та мови. – Л., 1929. – Т. 1. – С. 1-18.

68. **Майба Т.** Невмируща пісня земляка // Ком. праця (Борзна). – 1988. – 10 верес.

69. **Маслова О.** Поет-романтик // Ком. праця (Борзна). – 1982. – 21 січ.

70. **Маслова О.** Присвячено поету // Ком. праця (Борзна). – 1983. – 5 трав.

Тематичний вечір, присвячений 175-річчю від дня народження В.М. Забіли, провели працівники Борзнянської центральної бібліотеки в с. Забілівщина.

71. **Мировець В.** Життя і твори Віктора Забіли: (Співець власного горя) // Киев. старина. – 1906. – № 5-6. – С. 88-177.

72. **Москаленко М.** Забілина хата: До 190-річчя з дня народження В.М. Забіли // Вісті Борзнянщини. – 1998. – 13 черв.

73. **Москаленко М.** На берегах Борзни-ріки. Ч. 1. – Чернігів: Ред.-видав. відділ упр. по пресі, 1995. – 106 с.

Спогади і розповіді про рід Забіл.

74. **Москаленко М.** На берегах Борзни-ріки. Ч. 2. – Чернігів: Ред.-видав. відділ упр. по пресі, 1995. – 82 с.

Генеалогія роду Забіл.

75. **Москаленко М.** Романтик з роду Забіл // Вісті Борзнянщини. – 1994. – 26 листоп.
76. **Москаленко М.** Сотник Іван Забіла // Вісті Борзнянщини. – 1995. – 29 берез.
Предок В.М. Забіли.
77. **Муравчик Ю.** Вірші наспівані серцем // Ком. праця (Борзна). – 1966. – 12 лип.
78. **Мурашко В. В.М.** Забіла: (До 150-річчя з дня народження укр. поета) // Десн. правда. – 1958. – 28 верес.
79. **Нагалка Полтавка** [Кибальчич Н.М.]. Роман Віктора Забіли: (3 оповідань моєї матеріали) // Зоря. – 1894. – № 18. – С. 405.
80. **Неділько Г.** Віктор Забіла у Ніжині // Під прапором Леніна (Ніжин). – 1969. – 25 листоп.
81. **Неділько Г.** Поет-романтик // Десн. правда. – 1969. – 3 груд.
До 100-річчя з дня смерті В. Забіли.
82. **Ніжинський** державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя // УРЕ. – К., 1962. – Т. 10. – С. 108-109.
С. 108: Навчання В. М. Забіли в Ніжинському Ліцеї.
83. **Нудьга Г.** Два поети-романтики: Вступ, ст. // Забіла В., Петренко М. Поезії. – К., 1960. – С. 3-48.
84. **Олейник А.** Поету-романтику // Правда України. – 1988. – 15 сент.
У с. Забілівщина Борзнян. р-ну відкрито пам'ятний знак на місці будинку, в якому народився поет-романтик.
85. **Останній** шлях Кобзаря // Ком. праця (Борзна). – 1989. – 4 трав.
Участь В. М. Забіли в перепохованні Т. Г. Шевченка.
86. **Ойірко О. П.** Віктор Забіла: (До 90-річчя з дня смерті) // Наук. зал. / Ніжин. пед. ін-т ім. М. Гоголя. – Ніжин, 1960. – Т. 11. – Вип. 1. – С. 168-171.
87. **Петренко О.** "Спів крізь сльози...": До 190-річчя від дня народження В. М. Забіли // Трудова слава (Ічня). – 1998. – 12 груд.
88. **Половникова С.** Невідомий вірш В. М. Забіли з альбому Надії Жданович // Шоста Всеукраїнська конференція з історичного краєзнавства. – Луцьк, 1993. – С. 92-93.
89. **Половникова С.** Ніхто на світі не знатиме, де моя могила: До 125-х роковин смерті поета // Десн. правда. – 1994. – 1 груд.
90. **Половникова С.** Послухайте мою пісню // Десн. правда. – 1983. – 15 листоп.
91. **Реп'ях С.** Літературні музеї Чернігівщини. – К.: Реклама, 1983. – 104 с.
С. 80-81: Стосунки В. М. Забіли з Т. Г. Шевченком та М.І. Глінкою.
92. **Реп'ях С.** Тарасові сліди: (Т. Г. Шевченко на Чернігівщині). Марево: (Т. Г. Шевченко і жінки): Есе. – Чернігів: РВВ обл. упр. по пресі, 1993. – 136с.
С. 22-23, 52-53: В.М. Забіла і Т.Г. Шевченко.
93. **Романіка М.** Звитяжний "вітер" // Десн. правда. – 1998. – 15 верес.
До 160-річчя з часу створення В. Забілою і М. Глінкою пісні "Гуде вітер вельми в полі" (с-ще Качанівка на Ічнянщині).
94. **Романйса М.** Знахідка в Борзні // Десн. правда. – 1981. – 11 верес.
Кн. В. Забіли "Співи крізь сльози".
95. **Ротач П.** Глухів у Шевченка – це Борзна // Ком. праця (Борзна). – 1986. – 15 берез.
Т. Г. Шевченко в гостях у В. М. Забіли у 1845 р.
96. **Сенцовський В.** Забілина альтанка. – Чернігів: Ред.-видавн. відділ. 1997. – 35 с.
97. **Сиротенко В.** Забутий побратим Шевченка // Наука і суспільство. – 1998. – №11-12. – С. 50-58.
В. М. Забіла та його родина.
98. **Ситий І.** Книги Забіл (1671-1745) // Сіверян, літопис. – 1999. – №1. – С. 116-120.
99. **Ситняк В.** Що ми знаємо про Віктора Забілу? // Ком. праця (Борзна). – 1991. – 26 верес.
100. **Тельпух А.** Співець краси нового дня // Ком. праця (Борзна). – 1988. – 30 черв.
101. **Усенко М.** Т. Г. Шевченко і Борзнянщина // Ком. праця (Борзна). – 1988. – 19 берез.

102. **Франко І.** До біографії та характеристики В. Забіли // Забіла В. Співи крізь сльози: Поезії. – Львів, 1906. – С. 37-44; Літ-наук, вісн. – Львів, 1906. – Т. 34. – Кн. 4. – С. 64-61; Франко І. Твори: В 20-ти т. - К., 1955. - Т.17. - С.436-443.

103. **Франко І.** Поезії Віктора Забіли //Літ-наук, вісн. – Львів, 1906. – Т. 33. – Кн. 3. – С. 397-406; Франко І. Твори: В 20-ти т. – К., 1955. – Т. 17. – С. 427-435; Бандура О. М. Українська література: Хрестом, для 9 кл. – К., 1995. – С. 326-329.

104. **Франко І.** Передмова // Забіла В. Співи крізь сльози: Поезії. - Львів, 1906. – С. 1-10.

105. **Шевченко Т. Г.** Твори: В 12 т. – Т. 1. – К.: Наук. думка, 1989. – 542 с.
С. 438, 516: Про оповідання В. М. Забіли "Іван Підкова".

106. **Шевченко Т. Г.** Твори: В 12 т. – К.: Наук. думка, 1991. – Т.3. – 443 с.

Дружба Т. Г Шевченка та В. М. Забіли.

107.**Т.Г. Шевченко:** Біографія / Відп. ред. Е. П. Кириллюк. – К.: Наук. думка, 1984. – 556 с.

С. 74, 78, 83, 109, 127, 153, 155, 177; 180, 212, 299, 531, 534: В.М. Забіла. -

108. **Яценко В.** Повернення Ганни Барвінок // Ком. праця (Борзна). – 1993. – 15 трав.

Дружба поетеси з В. М. Забілою.

* * *

109. **Забіла Віктор Миколайович (1808-1869)** // Українські письменники: Біобібліогр. словн. Дожовтн. період. - К, 1963. -Т. 2. - С. 344-347.

110. **Пархоменко І. В.** Василь Штернберг. – К.: Мистецтво. 1978. – 96 с.: іл.

С. 57: Портр. В. М. Забіли.

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК (ПЕРСОНАЛІ)

Барвінок Г. 31, 108

Білозерський М. Д. 60

ГлінкаМ.І. 28, 29, 91, 93

Деко О. А. 46

Жданович Н. 88

Забіла І. 76

Забіли 73, 98

Кибальчич Н. М. 79

Куліш П. 31, 39

Франко І. Я. 45

Шевченко Т. Г. 24, 31, 43, 44, 54, 67, 85, 91, 92, 95, 97, 101 106

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Борзна 94, 95

Борзнянщина 42, 44, 101

Глухів 95

с. Забілівщина Борзнян. р-ну 70, 84

Качанівка 28

х. Кукуріківщина 57

Ніжин 80, 82

с. Оленівка Борзнян. р-ну 31